

Internationell rätt

med fokus på folkrätt och mänskliga rättigheter

del I

I det **svenska nationellt rättssystemet** stiftar riksdagen lagar och domstolar skapar praxis.
Suveränitetsprincipen gäller.

Internationell rätt: samling namn för juridik som inte har sitt ursprung i en stat utan i flera. Det finns inte något internationellt lagstiftande parlament eller någon internationell Högsta Domstol.

Internationell offentlig rätt:

Folkrätt:
överenskommelser mellan stater.

Europa rätt:
behandlar samarbetet i Europa

Internationell privaträtt: regler om lagval gällande internationella tvister. Ex. vårdnadstvister när föräldrar bor i två olika länder.

Internationell rätt kan delas in i:

Folkrätt: Staters relationer till varandra och hur de ingår överenskommelser/konventioner med varandra och skapar internationella regler framförallt hur mänskliga rättigheter (MR) ska skyddas men även t ex miljöfrågor och nedrustning

Europa rätt: Den del av folkrätten som behandlar samarbetet inom Europa.

- **EU-rätt** -Gemensamma regler på en rad områden där det finns gemensamma intressen, bland annat säkerhet och samarbete i EU, samt

Internationell privaträtt: *Formella rättsregler som föreskriver vilket lands lag som ska tillämpas när flera länders intressen är inblandade. Ex. Köp av en vara mellan två olika länder. Vilka regler ska gälla?*

Folkrätt

Folkrätten är inte heltäckande – saknar tre grundläggande delar i en rättsstat;

- Folkrätten saknar en **gemensam lagstiftande makt**
- Folkrätten saknar **en gemensam dömande makt** - de internationella domstolar som finns är beroende av staters godkännande
- Folkrätten saknar **en gemensam verkställande makt** - upprätthållandet och verkställigheten av den internationella rätten bygger i stor utsträckning på staters frivilliga medverkan

Folkrätt: Konventioner

Överenskommelser mellan två eller flera stater. Synonym: traktat eller fördrag.

Konventioner/traktater kan vara:

- Bilateral – mellan två stater
- Multilateral – mellan flera stater.

Dessa internationella överenskommelser är avsedda att *ratificeras (förklara att man avser att vara bunden av avtalet)* av medlemsstaterna. Det är bara staterna som skrivit under som är bundna av överenskommelsen.

Hur blir en konvention **bindande** för **medborgarna**?

1: **Ratificering** innebär att en stat förbinder sig7förklarar sin avsikt att följa överenskommelsen/konventionen. I och med ratificeringen blir överenskommelsen/konventionen **juridiskt bindande för staten**.

Konventionen blir bindande för medborgarna först efter att den införlivats i svensk rätt genom:

2: **Transformerings** svensk lag ändras så att den stämmer överens med konventionen eller

3: **Inkorporering** en lag stiftas som säger att konventionen gäller som lag i Sverige.

Ex.

- FN:s barnkonvention antogs av FN:s generalförsamling 20 november 1989.
- Sverige ratificerade konventionen 1990.
- Transformerings av svensk lag t.ex. socialtjänstlagen
- Inkorporerades som svensk lag 1 januari 2020.
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Förenta Nationerna (FN)

FN bildades 1945. Bland FN:s centrala frågor finns:

- Konfliktförebyggande
 - Fredsfrämjande insatser
 - Humanitära insatser i anslutning till väpnade konflikter och naturkatastrofer
 - Respekt för folkrätten
 - Främja mänskliga rättigheter
 - Miljö och hållbar utveckling
 - Utveckling av fattigdomsbekämpning
-
- **FN-stadgan** är dess grundplåt och av den framgår de ändamål och principer som ligger till grund för organisationens verksamhet, dess institutioner och funktioner.

EU-rätt: Europeiska unionen

Sverige är genom sitt medlemskap i EU skyldig att införa och följa EU-rätten. Sverige har överlåtit bestämmanderätten i vissa frågor till EU. Sverige blev medlem i europeiska unionen 1995.

En del av den svenska nationella rätten

EU-rätten = rättskälla i Sverige

- EU-rätten är av överordnad betydelse som rättskälla i Sverige.
- EU-rättsliga regler direkt tillämpbara i Sverige
- Nationell lagstiftning tolkas med hänsyn till EU-rätten (*direktivkonform tolkning*)

EU-rätt, forts

Unionens regelverk kan delas in enligt följande:

- De grundläggande fördragen (**primärrätt**)
- Rättsakter beslutade av EU:s institutioner (**sekundärrätt**)

Sekundärrätten delas in i;

Bindande

- Förordningar
- Direktiv
- Beslut

Icke bindande

- Rekommendationer
- Yttranden

❖ Praxis från EU-domstolen – tolkar EU:s lagstiftning och ser till att den följs och tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater.